

Φωνές

Voices

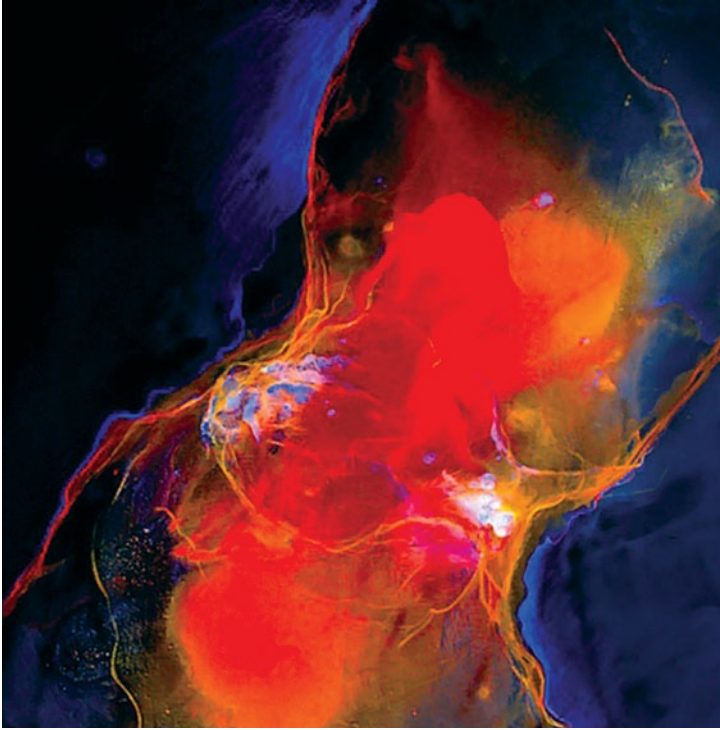
Volume I, Number III

2015

BO by Calliope Iconomacou

A Literary Journal of Voices of Hellenism Publications

Theosis by Angelica Sotiriou

Copyright © 2015 by Voices of Hellenism Publications

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without prior written permission of the publisher, except in cases of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law. Rights will revert back to the authors after publication. Permission to use individual works should be obtained by contacting the respected authors. For requests, write to the publisher "Attention Permission Coordinator," at the address below.

Voices of Hellenism Publications, P.O. Box 1624, San Mateo, CA 94401
www.voicesofhellenism.org

Ordering Information: *Quantity sales.* Special discounts are available on quantity purchases by corporations, associations, and other large bodies. For details, contact the publisher at the address above. *Orders by U.S. trade bookstores and wholesalers.* Please contact distribution: Tel: (650) 504-8549 or visit www.voicesofhellenism.org.

Subscriber Services: A single subscription provides three annual issues for three years, \$50 in the U.S. and \$80 in all other countries. All payments should be made in U.S. Dollars. Direct all inquiries, address changes, subscription orders, etc. to: *email* info@vhpproject.org; *telephone:* (650) 504-8549; *mail:* Voices of Hellenism Publications, PO Box 1624, San Mateo, CA 94401. *Editorial and Publishing Office:* 1040 S. Claremont Street, San Mateo, CA 94402. *Postmaster.* Send changes of address to Voices of Hellenism, PO Box 1624, San Mateo, CA 94401.

Printed in the United States of America

Third Edition

ISSN: 2330-4251

LCCN: 2015903537

Volume I, Number III is dedicated in loving memory of Frank J. Buonocore, a humble and kind-hearted soul who was called to his reward December 10, 2014 after 89 beautiful years. May his memory be eternal!

Φωνές

Voices

Poetry

Aegean Sea	9	<i>Chip Dameron</i>
Dionysus at the Seven Eleven	10	<i>Peter Hadreas</i>
Delphi in Ruins	13	<i>Chip Dameron</i>
Walking on Rhodes (Περπατώντας στην Ρόδο)	14	<i>Sophia Kouidou-Giles</i>
Coffee in Greece	15	<i>Andrea Potos</i>
Samos: Looking Back From Athens	16	<i>Lee Slonimsky</i>
Pythagoras Looks Ahead	17	<i>Lee Slonimsky</i>
Patmos: Isle of Hellas	18	<i>Dan Georgakas</i>
Sometimes a Walking Tree	20	<i>Dan Georgakas</i>
57	21	<i>Katherine Hastings</i>
Overdose of Happiness (Υπερβολική δόση ευτυχίας)	22	<i>Achilleas Katsaros</i>
Somewhere in Between—You (Κάπου ανάμεσα—Εσύ)	23	<i>Anastasia Soundiati</i> <i>(Translation Irini Hatzopoulos)</i>
Lost Quetzal in San Francisco	24	<i>Thanasis Maskaleris</i>
Sweet Frumenty	25	<i>Sotirios Pastakas</i> <i>(Translation Belica Antonia Kubareli)</i>
Messenger Mentor	26	<i>Nick Johnson</i>
A Holy Day in New York City	27	<i>Katherine Hastings</i>
A Prayer For a New Soul	28	<i>John Kyriazoglou</i>
Too Much The Clouds are Overbearing	29	<i>Jonathan Beale</i>
The Letter (Το Γράμμα)	30	<i>Despoina Anagnostaki</i> <i>(Translation Krystalli Glyniadakis)</i>
Bronze	38	<i>Dean Kostas</i>
Signs	39	<i>Angelos Sakkis</i>
Greek Easter Dinner	40	<i>Andrea Potos</i>
Bouzouki Player (Μπουζουκτζής)	41	<i>David Halitsky and Amethystos</i>

Fiction

Childhood City	43	<i>Harry Mark Petrakis</i>
Gilda	51	<i>Xara Siomou (Translation Irini Hatzopoulos)</i>
Paros, 2012	57	<i>Paul Kennebeck</i>
Whispers of Winter	65	<i>Toney Dimos</i>
Choirboy	69	<i>Leonard C. Costopoulos</i>
A Woman's Life	73	<i>Akrevoe Emmanouilides</i>
The Color of the Moon (Το Χρώμα του Φεγγαριού)	75	<i>Alkioni Papadaki (Translation Anastasia Soundiadi)</i>
The Antithesis of Margaret (in Eight Phases)	79	<i>Steve Pastis</i>
Cicada's Choice	81	<i>Nitsa Olivadoti</i>
The Road Trip	85	<i>Apollo Papafrangou</i>
Crossings	91	<i>Belica Antonia Kubareli</i>

Creative Non-Fiction

Greek Lessons, Turkish Diet Pills, and Independence	93	<i>Dena Kouremetis</i>
Star-Spangled Banner	97	<i>Constance M. Constant</i>
The Unbelievable Wedding Dress	101	<i>Lula Tamaras Ossipoff</i>
The Enchanted Gown	102	<i>Betty Rozakis</i>
The Caretaker and The Matchmaker	103	<i>Irene Sardanis</i>
If There Is a Holy War, Which Side Is God On?	107	<i>Vicki Gundrum</i>
Paleokastritsa: Corfu's "Most Beautiful Spot"	109	<i>Richard Clark</i>

Academia & Scholarship

Roster and Genealogy of Emigrants from Greece Settled in Chiloé (1800-1900) Κατάλογος και Γενεαλογία Ελλήνων Μεταναστών στην Περιοχή της Τσιλοέ	121	<i>Pablo A. Pérez</i>
The Elgin Marbles Story	129	<i>George T. Karnezis</i>
Greek Neo-Nazis Versus Immigrants	133	<i>Belica Antonia Kubareli</i>

Art

Children and Spirits (Πνεύματα και παιδιά)	137	<i>Eleftheria Lialios</i>
--	-----	---------------------------

Biography

Panagiota Christo Kockos: A Biographical Sketch   147   *George Peter Daskerolis*
(Edited by John B. Vlahos)

Culture

D N A   151   *Giorgos Neophytou*
(Translation Rhea Frangofinou)

NOTICE OF CONTROVERSIAL CONTENT DISCLAIMER

We recognize that some of the content herein may be controversial in nature. Please read the following disclaimer.

Voices of Hellenism Literary Journal (*Φωνές*), its editors, board members, associates, and interns are not responsible for:

- personal, political, social, or economic views expressed by its contributing authors and artists
- views and opinions expressed by any advertisers or partner organizations
- the content of websites and links referred to by the Voices of Hellenism website
- copies of or references to existing or deleted pages on our site published by third parties
- controversial or political content on our website or in-print publications

The views expressed herein are the respected views of the individual contributing authors and artists and not necessarily the views of our publisher, editors, board members, affiliates, volunteers, or interns. Although we take great care to avoid published content that might be offensive or inappropriate in nature, we would be most grateful if you would notify us at info@vhpprojec.org in case you encounter such content on our website or in our publications or have any other concerns. For more questions on our policies regarding controversial content, please email us at info@vhpprojec.org. Thank you.

Φωνές

Voices

Founding Editor and Publisher

Annamarie P. Buonocore

Associate Editor

Steve Pastis

Editorial Board

Dena Kouremetis, Nick Tarlson,
Nick Mamatas, Betty Rozakis,
Vicki Gundrum, Paula Wessels,
Irimi Hatzopoulos, Krystalli Glyniadakis,
Giota Tachtara

Translation Board

Irimi Hatzopoulos, Krystalli Glyniadakis,
Peter Nanopoulos

Art Director/Graphic Designer

Ranya Karafilly

Graphic Designer

Stella Christouli

Intern

Lea Buonocore

Voices of Hellenism Publications Board of Directors

John Vlahos, Paul Manolis, Steve Pastis,
Alexandra Kostoulas, John Kyriazoglou,
Vickie Buonocore, Virginia Lagiss,
John Bardis, Thanasis Maskaleris
(Honorary Chairman), Annamarie P.
Buonocore (Executive Director)

Scholars Emeritus and Deceased

Fr. Leon Contos

Sponsors

Dr. Peter Hadreas, Annamarie P. Buonocore

Printer

Western Web Printing

707-444-6236

For all your printing needs

---

www.voicesofhellenism.org

Volume I, Number III

ISSN: 2330-4251

We accept submissions on a rolling basis with an August deadline for each issue. Voices of Hellenism is published once a year. We also welcome editors, board members, volunteers, and interns for two-year terms. Voices of Hellenism Publications is a 501c3 nonprofit corporation in the state of California.

LETTER FROM THE EDITOR

Toward the New Voice

Dear Readers,
It is with great joy that I present to you the third issue, Volume I, Number III, of *Φωνές*. Voices of Hellenism started three years ago with a simple goal—to help the Greek community’s writers and artists disseminate their work to the greater Greek Diaspora and beyond. In editing and publishing our last three issues, we have worked with many talented writers and artists to achieve that goal. I could not be more proud of where we are today—offering Greeks of all backgrounds a legacy of pride for literature, language, faith, and culture.

Voices of Hellenism is a community effort of native Greeks, Diaspora Greeks, and Philhellenes coming together to build an idiosyncratic literary platform in which a diverse group of writers and artists have a voice. I am proud to have started such a journal and to be the publisher of such an elegant publication. But none of it would be possible without the support and expertise of the editorial board, board of directors, interns, and volunteers.

Nonprofit literary journals are not an easy task and without proper community support, we cannot continue to publish each issue that presents excellent works of fiction, poetry, nonfiction, scholarship, and avant-garde artwork. At this time, I appeal to each and every one of you to see the importance of such a literary platform. Consider donating to our 501.C3 nonprofit or contemplate becoming a volunteer. We offer year-round editorial board, translation board, board of director, and internship opportunities for volunteers of all ages and walks of life. Above all, I encourage each and every one of you to write.

In editing and publishing a balanced journal like *Φωνές*, I have witnessed writers become better at what they do and have become a better writer myself. My work with this journal led to

my first novel, which will be completed in October of 2015. Reading and volunteering with our publication encourages creativity, progress, and a connection to the Greek community unlike any other. We are intellectually stimulating, and our focus is community combined with academia. We are a small, independent publisher that stands by the contributing author.

In building the Greek-American literary scene, we are encouraging creative growth for future generations of our people. Like always, it is my fervent hope that you will enjoy the published works in this issue. It is also my hope that you will consider becoming involved with Voices of Hellenism in some capacity. I wish you happy and healthy writing and reading in 2015.

Sincerely,

A handwritten signature in cursive script that reads "A Buonocore". The signature is fluid and elegant, with a long horizontal flourish at the end.

*Annamarie Buonocore
Publisher, Founding Editor*

Roster and Genealogy of Emigrants from Greece Settled in Chiloé (1800-1900)

Κατάλογος και Γενεαλογία Ελλήνων Μεταναστών στην Περιοχή της Τσιλοέ (1800-1900)

BY PABLO A. PÉREZ

Introduction

Chile is a country of southwest South America with a long Pacific coastline. It was originally inhabited by Araucanian Indian tribes, colonized by Spain in 1541, and gained independence in 1818. Chile consists chiefly of the Andes in the east, the Atacama Desert in the north, a central fertile region, and a huge southern region of almost uninhabitable mountains, glaciers, fjords, and islands. In addition to its stunning natural beauty, the Republic of Chile boasts an amazing history.

Chiloé is the largest Chilean island, situated within the southern Pacific coastal area, the whole of which is mountainous and covered with wood. Chiloé was conquered in 1567 and was the southernmost tip of the Spanish crown in South America for a few centuries. The island's annexation to the

Chilean territory occurred in 1826. The history and culture of Chiloé highlights varied inhabitants, emigrants, and their descendants.

The origin and presence of the many different emigrants that landed on the island of Chiloé opens up a new line of research on a very important subject in social history that has been studied in recent years.

This short note records the presence of two emigrants that clearly belong to the Greek nation.

Historical events and concepts

The history of the movement of the Greek population starts from Antiquity and continues until the present. In ancient times, the Hellenic diaspora included a plethora of communities along the littoral of the Mediterranean Sea, especially those of *Magna*

Graecia in southern Italy (Constantinou 2002, 94). Modern historiography has associated the notion of the Greek diaspora mostly with the period of the Ottoman Empire,¹ and later with Greece as an independent nation-state (Laliotou 2005, 85).

It is said by some historians that a Greek sailor, Juan Griego, sailed with Christopher Columbus on his first journey to the New World (Henderson 1995, 161), though other historians suggest that the sailor was originally from Genoa (Ballesteros y Beretta 1945, 168). The first Greek to have landed in America was a man named Don Teodoro (Henderson 1995, 161), a sailor and ship caulker serving aboard the expedition of the Spanish explorer Pánfilo de Narváez.²

In the pre-1800 period, Greek merchant communities also developed in different areas within the territories of neighboring empires, such as the Austrian and the Russian Empires, which enabled through their economic organizations the creation of wealthy merchant communities whose cultural and political affinities were trans-local and whose activities took place within a large network of family, ethnic and religious connections (Laliotou 2005, 85). On the American continent, the earliest known Greek immigrants were 400 indentured servants brought to the colony of New Smyrna near St. Augustine, Florida in 1768 (Purcell 1995, 51).

Valuable topsoil was lost in many provinces of the country when Greeks abandoned productive agricultural lands to take refuge in mountainous regions during the Greek war of liberation from the Ottomans (1821-1829);

1Most scholars trace the beginnings of the Greek diaspora back to the period of the conquest of Constantinople—capital of Byzantium—by the Ottomans in 1453, and the subsequent migration of considerable numbers of Greek-speaking intellectuals from the Levant to the West (Laliotou 2005, 85).

2In October, 1598, Narváez anchored off what is now Pensacola (Florida) to secure fresh water. An agreement was reached with the Indians on the land who, however, insisted on keeping a hostage while the water was to be procured. Don Teodoro volunteered himself as the hostage and went ashore. He never returned to the ship and was presumably killed by the Indians. Though his life ended tragically, Don Teodoro is the first Greek known to have set foot on American soil (Moskos 2009, 2).

these developments further impoverished the countryside and set the stage for emigration (Constantinou 2002, 93).

In the nineteenth century, the Greek diaspora also included communities that developed in countries like Egypt, where the construction of the Suez Canal and the cultivation and manufacturing of cotton boosted the advancement of the Greek community (Laliotou 2005, 85-86).

There was no significant Greek immigration again until the latter decades of the nineteenth century, when a flood of Greeks joined the other nationalities making up the so-called new immigration from eastern and southern Europe (Purcell 1995, 51): labor migrants moved from southern Europe mainly to the USA and Canada, but also to other transoceanic destinations such as Australia and New Zealand (Laliotou 2005, 87). In 1864, for example, Greek merchants established the first Greek Orthodox parish in New Orleans, Louisiana (Constantinou 2002, 93).

In Chile and Chiloe

There is no doubt that the first Greek to set foot on Chilean land was Juan Martín de Candia, born about 1514 in Candia (now Iraklio) on the Cretan coast. He came during the conquest of Chile in 1540, and established himself in La Imperial and Chillán, leaving offspring (Opazo Maturana 1941, 86; Opazo Maturana 1957, 77; Roa y Ursúa 1945, 156, N° 561).

The Greeks influenced the settlement and culture of the country without being physically represented until well after the formation of the Republic of Chile, which occurred in 1810. Usually they were sailors who, for various reasons, were left in port and joined Chilean crews (Peri Fagerstrom 1989, 168).

After the Republic was established, on March 5, 1844 the Chilean minister Manuel Montt passed a decree that the Greek lan-

guage must be taught at the National Institute “tres veces por semana y una hora y media cada día”: “three times in the week and one and a half hours in the day” (Peri Fagerstrom 1989, 168).

Officially, the presence of people of Greek origin in Chile is recorded for the period of 1854-1949 in the following numbers: three for the year 1854, nine for 1865, 47 for 1875, 109 for 1885, 137 for 1895, 319 in 1907, 522 in 1920, 674 in 1930, and 735 in 1949 (Naciones Unidas, “Extranjeros residentes” 1950, Chart 62C). The total number of Greeks is however difficult to gauge because ethnic Greeks came from the nation of Greece—which won independence from the Ottoman Turks in 1821—but also from the Greek populations that had formed around the Ottoman Empire during the Turkish occupation of the Greek homeland (Purcell 1995, 51). Furthermore, it was hard and perhaps impractical for the Greek consular authorities to verify the Greek status or the expatriate identity of those who presented themselves as Greeks abroad, partly because the ministry concerned—Foreign Affairs—had no reason at that time to draw up any special procedure for verifying and checking (Vogli 2009, 105).

As a result, the Greek colony was established gradually. Currently, it numbers over three thousand people, mostly based in the capital, Antofagasta and La Serena. One of the most prominent representatives of Greek culture in Chile was the consul Mustakis Gabriel, who gave life to the “Semana Bizantina” (“Byzantine Week”) and permanent cultural activity (Peri Fagerstrom 1989, 168).

No bibliography cites any people of Greek origin in Chiloé before 1900 (Zorbas D., 2010); and not even the National Census from 1865 provides any evidence of a Greek presence there (Chile, Censo jeneral de la República 1866, 12-15).

Both emigrants recorded in Chiloé appear in the mid- and late- nineteenth cen-

tury, recorded as simply “natives of Greece,” with no further data on their place of origin, except the republic of “Reatin.” They are registered as having been married according to the Catholic rites in 1855 and 1884. There is no evidence to suggest that they arrived together.

This work contributes to an understanding of the composition and origin of the local population of Chiloé, and identifies the presence of ethnic Greeks living outside of their own borders. These people are part of the—mostly unknown—Greek historical heritage of Chiloé, and their offspring could perhaps guide researchers to another interesting study in future.

Studied lineages

Juan

I. Manuel Juan: Married to María Helin.

II. Manuel Juan: “*Natural de la República de Reatin en la Grecia y residente en este departamento [de Achao]*”.³ Married according to the Catholic rites on 5th November 1855 in the parish church of Achao⁴ to María Micaela Loayza (native of Achao; legitimate daughter of Juan Francisco Loayza and María González).

Killin

I. Anastasio Killin: Married to Ciriaca Cutsñi.

II. Cosmo Killin: Native of Grecia and domiciled in the parish chapel of Ancud. Married according to the Catholic rites on 7th April 1884 in the cathedral of Ancud⁵ to María Suárez (native of the parish chapel of Ancud; legitimate daughter of Lorenzo Suar and Manuela Cárcamo). ~

³ Translated into English: “Native of the Republic of Reatin in Greece and domiciled in this department [of Achao]”.

⁴ LMA2, foja 180.

⁵ LMAAn1, foja 181, N° 433.

Εισαγωγή

Η Χιλή είναι μια χώρα στα νοτιοδυτικά της Νοτίου Αμερικής με μια μακριά ακτογραμμή στον Ειρηνικό Ωκεανό. Οι πρώτοι κάτοικοι ήταν οι φυλές Ινδιάνων Αραουκανών· αποικήθηκε από τους Ισπανούς το 1541, και απέκτησε την ανεξαρτησία της το 1818. Η Χιλή απαρτίζεται κυρίως από την οροσειρά των Άνδεων στην ανατολή, την έρημο Ατακάμα στο βορρά, μια κεντρική εύφορη περιοχή, και μια τεράστια νότια περιοχή απο έρημο βουνά, παγετώνες, φιορδ, και νησιά. Εκτός από την εκπληκτική φυσική ομορφιά της, η Δημοκρατία της Χιλής έχει και μια εξέχουσα ιστορία.

Όσον αφορά την Τσιλοέ, είναι το μεγαλύτερο νησί της Χιλής και βρίσκεται στη νότια ακτή του Ειρηνικού και είναι εξ' ολοκλήρου ορεινή και καλύπτεται από δάση. Κατακτήθηκε αρχικά το 1567 και παρ' όλο που αποτελούσε μέρος της Χιλής ήταν το νοτιότερο μέρος του Ισπανικού Στέμματος στη Νότια Αμερική για αιώνες. Προσαρτήθηκε τελικά στη Χιλή το 1826. Η ιστορία και ο πολιτισμός της Τσιλοέ αντικατοπτρίζεται σε πολλές μορφές όπως και οι οικογένειές της.

Η καταγωγή και παρουσία πολλών από τους μετανάστες που έφτασαν στο νησί της Τσιλοέ ανοίγει πολλές οδούς έρευνας στο πολύ σημαντικό θέμα της κοινωνικής ιστορίας που πρόσφατα μελετάται τα τελευταία χρόνια.

Αυτό το μικρό κείμενο καταγράφει την παρουσία δυο μεταναστών που ξεκάθαρα ανήκουν στο Ελληνικό έθνος.

Ιστορικά γεγονότα και ιδέες

Η ιστορία της κίνησης του ελληνικού πληθυσμού ξεκινά από την αρχαιότητα και συνεχίζεται έως τις μέρες μας. Στα αρχαία χρόνια, η ελληνική διασπορά συμπεριλάμβανε μια πληθώρα κοινοτήτων

σε όλη τη θάλασσα της Μεσογείου, ειδικά στην περιοχή της Μεγάλης Ελλάδας στη νότιο Ιταλία (Constantinou 2002, 94). Η σύγχρονη ιστοριογραφία έχει συνδέσει την ιδέα της ελληνικής διασποράς κυρίως με την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας¹ και της μετέπειτα Ελλάδας ως ανεξάρτητης χώρας (Lalioy 2005, 85).

Λέγεται από ιστορικούς πως ένας έλληνας ναύτης, ο Juan Griego, έπλευσε μαζί με τον Χριστόφορο Κολόμβο στο πρώτο του ταξίδι στο Νέο Κόσμο (Henderson 1995, 161), ενώ άλλοι ισχυρίζονται πως καταγόταν από τη Γένοβα (Ballesteros y Beretta 1945, 168). Ο πρώτος έλληνας που έφτασε στην Αμερική ήταν ένας άνδρας γνωστός ως Don Teodoro (Henderson 1995, 161), ένας ναύτης και καλαφάτης πλοίου που υπηρετούσε στην αποστολή του ισπανού εξερευνητή Pánfilo de Narváez.²

Στην προ του 1800 εποχή δημιουργήθηκαν ελληνικές εμπορικές κοινότητες σε διάφορα μέρη μέσα στα εδάφη γειτονικών αυτοκρατοριών όπως της Αυστρίας ή και της Ρωσίας. Μέσω των οικονομικών τους, επέτρεψαν τη δημιουργία πλουσίων εμπορικών κοινοτήτων των οποίων οι πολιτιστικές και πολιτικές ευαισθησίες ήταν διεθνείς και των οποίων οι κινήσεις έπαιρναν μέρος μέσα σε ένα μεγάλο δίκτυο οικογενειακών, εθνικών, και θρησκευτικών συνδέσμων (Lalioy 2005, 85). Στην αμερικανική ήπειρο, οι πρώτοι γνωστοί έλληνες μετανάστες ήταν οι 400 υπηρέτες που έφτασαν στην αποικία της

1 Οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί συμφωνούν πως η αρχή της ελληνικής διασποράς ξεκινά με την Άλωση της Πόλης, πρωτεύουσας του Βυζαντίου, από τους Οθωμανούς το 1453 και την ύστερη μετανάστευση μεγάλου αριθμού ελληνόφωνων διανοούμενων από την Ανατολή στη Δύση (Lalioy 2005, 85).

2 Τον Οκτώβριο του 1598, ο Ναβάεζ αγκυροβόλησε στα ανοιχτά της σημερινής Πενσακόλα (Φλόριδα) για να βρει φρέσκο νερό. Φτάσανε σε συμφωνία με τους ντόπιους Ινδιάνους οι οποίοι επέμειναν να κρατήσουν έναν όμηρο μέχρι να μαζευτεί το νερό. Ο Δον Τεόντορο προσφέρθηκε εθελοντικά να γίνει ο όμηρος και πήγε στην ακτή. Δεν επέστρεψε ποτέ στο πλοίο και πιστεύετε πως δολοφονήθηκε από τους Ινδιάνους. Αν και η ζωή του Δον Τεόντορο έληξε τραγικά, είναι ο πρώτος έλληνας που γνωρίζουμε που πάτησε σε αμερικανικό έδαφος (Moskos 2009, 2).

Νέας Σμύρνης κοντά στο St. Augustine της Φλόριδας το 1768 (Purcell 1995, 51).

Πολύτιμη φυτική γη χάθηκε σε πολλές περιοχές της χώρας όταν οι έλληνες εγκατέλειψαν τα χωράφια τους και πήραν τα βουνά την περίοδο της Επανάστασης του 1821. Μετέπειτα εξελίξεις πτώχευσαν περισσότερο την ελληνική επαρχία και προκάλεσαν την μετανάστευση (Constantinou 2002, 93).

Στο 19^ο αιώνα η ελληνική διασπορά επίσης περιλάμβανε κοινότητες που δημιουργήθηκαν σε χώρες όπως η Αίγυπτος όπου η κατασκευή της διώρυγας του Σουέζ και η παραγωγή του βαμβακιού συνέβαλε στην εξέλιξη της ελληνικής παροικίας (Laliotou 2005, 85-86).

Δεν υπήρξε άλλη σημαντική ελληνική μετανάστευση μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα όταν ένας μεγάλος αριθμός ελλήνων, μαζί με άλλες εθνότητες της ανατολικής και νοτίου Ευρώπης (Purcell 1995, 51) έκαναν τη νέα μετανάστευση κυρίως προς τον Καναδά και τις ΗΠΑ όμως επίσης και άλλες υπερπόντιες χώρες όπως Αυστραλία ή Νέα Ζηλανδία (Laliotou 2005, 87). Το 1864, για παράδειγμα, έλληνες έμποροι ίδρυσαν την πρώτη ελληνορθόδοξη ενορία στη Νέα Ορλεάνη της Λουιζιάνας (Constantinou 2002, 93).

Στη Χιλή και Τσιλοέ

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως ο πρώτος έλληνας που πάτησε χιλιανό χώμα ήταν ο Juan Martín de Candia, γεννημένος περί το 1514 στην Candia (Ηράκλειο) στο νησί της Κρήτης. Ήρθε κατά την διάρκεια της κατάκτησης της Χιλής το 1540 και ίδρυσε τις πόλεις La Imperial και Chillán, αφήνοντας απογόνους (Opazo Maturana 1941, 86; Opazo Maturana 1957, 77; Roa y Ursúa 1945, 156, N^ο 561).

Οι έλληνες επηρέασαν την εποίκηση και τον πολιτισμό της χώρας χωρίς να είναι

καλά αντιπροσωπευόμενοι μέχρι και μετά την ίδρυση της Δημοκρατίας της Χιλής το 1810. Συνήθως ήταν ναύτες που για διάφορους λόγους παρέμεναν στα λιμάνια και έγιναν μέρος χιλιανών πληρωμάτων (Peri Fagerstrom 1989, 168).

Μετά την εγκαθίδρυση της δημοκρατίας, στις 5 Μαρτίου το 1844 ο χιλιανός υπουργός Manuel Montt εξέδωσε διάταγμα πως η ελληνική γλώσσα πρέπει να διδάσκεται στο Εθνικό Ινστιτούτο “tres veces por semana y una hora y media cada día”: “τρεις φορές την εβδομάδα και μιάμιση ώρα κάθε μέρα” (Peri Fagerstrom 1989, 168).

Επισημώς, η παρουσία των ελλήνων στη Χιλή καταγράφεται την περίοδο 1854-1949 με τους παρακάτω αριθμούς: τρεις το 1854, εννέα το 1865, σαράντα επτά το 1875, 109 το 1885, 137 το 1895, 319 το 1907, 522 το 1920, 674 το 1930, και 735 το 1949 (Naciones Unidas, “Extranjeros residentes” 1950, Chart 62C). Ο συνολικός αριθμός των ελλήνων είναι δύσκολο να μετρηθεί γιατί οι εθνικά έλληνες ήρθαν τόσο από το κράτος της Ελλάδας – ανεξάρτητο από τους Οθωμανούς από το 1821 – όσο και από τους ελληνικούς πληθυσμούς που διέμεναν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία όσο οι Τούρκοι κατείχαν ελληνικά εδάφη (Purcell 1995, 51). Επιπλέον, ήταν δύσκολο έως και ακατόρθωτο για τις ελληνικές προξενικές αρχές να πιστοποιήσουν την ελληνική ιθαγένεια όλων όσων παρουσιάζονταν ως έλληνες στο εξωτερικό, κατά ένα μέρος γιατί το υπουργείο με την αρμοδιότητα – Εξωτερικών – δεν είχε λόγο την εποχή εκείνη να φτιάξει κάποια μέθοδο πιστοποίησης (Vogli 2009, 105).

Ακολούθως, η ελληνική παροικία εδρατώθηκε με τον καιρό και έφτασε σήμερα τους τρεις χιλιάδες, κατά κύριο λόγο στην πρωτεύουσα, στην Antofagasta, και στη La Serena. Ένας από τους κύριους αντιπροσώπους του ελληνικού στοιχείου στη Χιλή ήταν ο πρόξενος Mustakis Gabriel

που έπνευσε ζωή στη “Semana Bizantina”, ‘Βυζαντινή εβδομάδα’, και μια μόνιμη πολιτιστική δραστηριότητα (Peri Fagerstrom 1989, 168).

Δεν υπάρχει βιβλιογραφία που να καταγράφει το ελληνικό στοιχείο στη Τσιλοέ πριν το 1900 (Zorbas D., 2010), ούτε καν η Εθνική Απογραφή του 1865 δίνει κάποια στοιχεία για την ελληνική παρουσία εκεί (Chile, Censo jeneral de la República 1866, 12-15).

Και οι δυο μετανάστες καταγεγραμμένοι στη Τσιλοέ εμφανίζονται στα μέσα και τέλη του 19ου αιώνα απλώς ως «εξ’ Ελλάδος» χωρίς περισσότερα στοιχεία για τον τόπο καταγωγής³ αλλά ένας καταγράφεται ως προερχόμενος από την Δημοκρατία της «Reatin». Είναι καταγεγραμμένοι να έχουν παντρευτεί σύμφωνα με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία το 1855 και 1884. Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο να δείχνει πως έφτασαν μαζί.

Η παρούσα εργασία συνεισφέρει στη σύνθεση και καταγωγή του ντόπιου πληθυσμού της Τσιλοέ και στην παρουσία Ελλήνων εκτός των συνόρων της χώρας τους. Οι άνθρωποι αυτοί είναι μέρος της – κυρίως άγνωστης – ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, και οι απόγονοί τους ίσως

οδηγήσουν σε μια περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.

Γενεαλογίες μελετημένες

Juan

1. Manuel Juan: Παντρεμένος με María Helin.
2. Manuel Juan: “*Natural de la República de Reatin en la Grecia y residente en este departamento [de Achao]*.”³ Παντρεύτηκε στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία στις 5 Νοεμβρίου 1855 στην εκκλησία της ενορίας του Achao⁴ με την María Micaela Loayza (από το Achao. Έννομη κόρη του Juan Francisco Loayza και της María González).

Killin

1. Anastasio Killin: Παντρεμένος με την Ciriaca Cutsñi.
2. Cosmo Killin: Γηγενής της Ελλάδας και κάτοικος στην ενορία του Ancud. Παντρεύτηκε στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία στις 7 Απριλίου 1884 στον καθεδρικό ναό του Ancud⁵ με την María Suárez (από την ενορία του Ancud. Έννομη κόρη του Lorenzo Suar και της Manuela Cárcamo). √

³Μετάφραση στα ελληνικά: “Γηγενής της Δημοκρατίας της Ρεατίνης στην Ελλάδα και κάτοικος αυτής της [Achao]”.

⁴LM A2, foja 180.

⁵LM An1, foja 181, N° 433.

Documentation

LMA2

Front of book: “*Jndice alfabetico del libro / de Matrimonio desde el año / de mil ochocientos treinta el 19 de / Abril hasta el 27 de Abril del / año de mil ochocientos cincuenta / y seis. = (1830-Á-1856.=) / Jndice confeccionado por el Cura Párroco / Pbro. D. Germán Ampuero en el año 1931. / [signed:] Germán Ampuero P. / Cura Párroco. / Contiene este Cuádero 1987 partidas en Jndice. / [signed:] Germán Ampuero P. / CuraPárroco.*”, and then a seal that says: “PARROQUIA de SANTA MARÍA DE ACHAO”.

Book cover: “[Libro e]n que se Sient[an] las / partida[s] de Cas[a]^{Casa}[mien]tos / que empies[a] en 1º de [Mar]zo / 6 / viene [illegible] / pres[illegible]io de Quinchao”.

Back of book, on a white paper, glued, and typed: “-A C H A O- / -M A T R I M O N I O S 5-2 / 1830- 1856-”. There is a numbering error: foja 61 does not exist, only as number 64; after foja 103v, the numbering repeats fojas 102 and 102v (that are called *bis*), after which it continues with foja 104; and finally foja 119 does not exist, because it is called 120.

LMA n1

Book without any front or titles, but saying on the back: “MATRIMO / NIO / L. / I / 1879 / a / 1888”. The record has an index, and covers the first marriages of the city of Ancud.

Έγγραφα

LMA2

Στο εμπροσθόφυλλο: “*Jndice alfabetico del libro / de Matrimonio desde el año / de mil ochocientos treinta el 19 de / Abril hasta el 27 de Abril del / año de mil ochocientos cincuenta / y seis. = (1830-Á-1856.=) / Jndice confeccionado por el Cura Párroco / Pbro. D. Germán Ampuero en el año 1931. / [signed:] Germán Ampuero P. / Cura Párroco. / Contiene este Cuádero 1987 partidas en Jndice. / [signed:] Germán Ampuero P. / CuraPárroco.*”, και μετά μια σφραγίδα: “PARROQUIA de SANTA MARÍA DE ACHAO”.

Στο εξώφυλλο: “[Libro e]n que se Sient[an] las / partida[s] de Cas[a]^{Casa}[mien]tos / que empies[a] en 1º de [Mar]zo / 6 / viene [δυσανάγνωστος] / pres[δυσανάγνωστος]io de Quinchao”.

Στο οπισθόφυλλο, σε λευκό χαρτί κολλημένο και δακτυλογραφημένο: “-A C H A O- / -M A T R I M O N I O S 5-2 / 1830- 1856-”. Υπάρχει λάθος στην αρίθμηση: foja 61 δεν υπάρχει, μόνο ως υπ’αριθμόν 64; μετά foja 103v, η αρίθμηση επαναλαμβάνει τα fojas 102 and 102v (επονομαζόμενα *bis*), και συνεχίζεται με foja 104, και τελικά foja 119 δεν υπάρχει γιατί ονομάζεται 120.

LMA n1

Βιβλίο χωρίς εμπροσθόφυλλο ή τίτλους αλλά με την επικεφαλίδα στο πίσω μέρος να λέει: “MATRIMO / NIO / L. / I / 1879 / a / 1888”. Η εγγραφή έχει ευρετήριο και καλύπτει τους πρώτους γάμους στην πόλη Ancud.

Bibliography - Βιβλιογραφία

- Ballesteros y Beretta, Antonio. *Cristóbal Colón y el Descubrimiento de América*. tomo V. Barcelona: Salvat Editores S.A., 1945.
- Constantinou, Stavros T. "Profiles of Greek Americans." In *Geographical Identities of Ethnic America: Race, Space, and Place*, Edited by Kate A. Berry and Martha L. Henderson. Reno: University of Nevada Press, 2002.
- Chile. *Censo jeneral de la República de Chile levantado el 19 de abril de 1865*. Santiago: Imprenta Nacional, 1866.
- Henderson, George, and Thompson Olatiji. *Migrants, Immigrants and Slaves: Racial and Ethnic Groups in America*. Lanham: University Press of America, 1995.
- Laliotou, Ioanna. "Greek Diaspora." In *Encyclopedia of Diasporas*, Edited by Melvin Ember, Carol R. Ember, and Ian Skoggard. New York: Springer Science+Business Media, Inc., 2005.
- Moskos, Charles C. *Greek Americans. Struggle and Success*. New Brunswick: Transaction Publishers, 2009.
- Naciones Unidas. Consejo Económico y Social. *La inmigración en Chile*, (E/CN.12/169/Add.2), Montevideo: Consejo Económico y Social, CEPAL (Comisión Económica para América Latina y el Caribe); document presented in the Tercer Período de Sesiones de la CEPAL, Santiago de Chile (1st May, Santiago de Chile; 5th-21th June 1950, Montevideo), 1950.
- Opazo Maturana, Gustavo. *Familias del antiguo obispado de Concepción 1551-1900*. Santiago: Editorial Zamorano y Caperán, 1957.
- Opazo Maturana, Gustavo. *Origen de las Familias del Antiguo Obispado de Concepción 1551-1800*. Santiago: Editorial Zamorano y Caperán, 1941.
- Peri Fagerstrom, René A. *Reseña de la colonización en Chile*. Santiago: Editorial Andrés Bello, 1989.
- Purcell, L. Edward. *Immigration: Social Issues in American History Series*. Phoenix: Greenwood Publishing Group, The Oryx Press, 1995.
- Roa y Ursúa, Luis de. *El Reyno de Chile. 1535-1810*. Consejo Superior de Investigaciones Científicas; Instituto "Jerónimo Zurita," Sección de Historia Moderna "Simancas." Valladolid: Talleres Tipográficos "Cuesta," 1945.
- Vogli, Elpida. "A Greece for Greeks by Descent? Nineteenth-Century Policy on Integrating the Greek Diaspora." In *Greek Diaspora and Migration since 1700*, Edited by Dimitris Tziiovas. Surrey/Burlington: Ashgate Publishing Limited/Ashgate Publishing Company, 2009.
- Zorbas D., Alejandro, and Nikiforos Nicolaidis. Valparaíso: Centro de Estudios Helénicos, Universidad de Playa Ancha, 2010.